ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 14ης Ιουνίου 1989

σχετικά με τον επίσημο έλεγχο των τροφίμων

(89/397/ΕΟΚ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 100 Α,

την πρόταση της Επιτροπής (1),

Σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2),

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (3),

Εκτιμώντας:

ότι το εμπόριο των τροφίμων κατέχει θέση πρωταρχικής σημασίας στην κοινή αγορά· ότι όλα τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν για την προστασία της υγείας και των οικονομικών συμφερόντων των πολιτών τους· ότι, προς το σκοπό αυτό, η προστασία της υγείας αποτελεί ζήτημα απόλυτης προτεραιότητας και ότι είναι αναγκαίο, προκειμένου να διασφαλισθεί, να εναρμονισθεί και να καταστεί αποτελεσματικότερος ο επίσημος έλεγχος των τροφίμων·

ότι, ωστόσο, οι διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών όσον αφορά αυτό το είδος ελέγχων είναι δυνατόν να εμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων·

ότι, συνεπώς, είναι αναγκαία η προσέγγιση αυτών των νομοθεσιών·

ότι, κατ' αρχάς, πρέπει να εναρμονισθούν οι γενικές αρχές που θα διέπουν τη διενέργεια των ελέγχων·

ότι ειδικές διατάξεις ως συμπλήρωμα των γενικών μπορούν εν ανάγκη να θεσπιστούν αργότερα·

ότι η παρούσα οδηγία έχει ως αντικείμενο τον έλεγχο του κατά πόσον τα τρόφιμα συμφωνούν με τη νομοθεσία για τα τρόφιμα· ότι η νομοθεσία αυτή περιλαμβάνει διατάξεις για την προστασία της υγείας, κανόνες για τη σύνθεση και την ποιότητα με στόχο τη διασφάλιση των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και διατάξεις σχετικά με την ενημέρωση και τη θεμιτή φύση των εμπορικών συναλλαγών·

ότι, παράλληλα με τα τρόφιμα, πρέπει να ελέγχονται τα υλικά και τα αντικείμενα που προορίζονται να έλθουν σε επαφή με αυτά·

ότι, εν όψει της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς, τα τρόφιμα που πρόκειται να διέλθουν τα ενδοκοινοτικά σύνορα πρέπει να ελέγχονται με την ίδια επιμέλεια όπως και εκείνα που διατίθενται στο εμπόριο στο κράτος μέλος παρασκευής.

ότι, για το σκοπό αυτό, ο έλεγχος πρέπει να βασίζεται κατ' αρχήν στις ισχύουσες διατάξεις του κράτους μέλος παρασκευής· ότι η αρχή αυτή δεν εφαρμόζεται ωστόσο, αν αποδειχθεί ικανοποιητικά στις αρμόδιες για τον έλεγχο αρχές, με όλα τα κατάλληλα μέσα, περιλαμβανομένης της προσκόμισης εμπορικών εγγράφων, ότι το συγκεκριμένο προϊόν πρόκειται να εξαχθεί προς άλλο κράτος μέλος και ότι είναι σύμφωνο προς τις ισχύουσες στο κράτος αυτό διατάξεις·

ότι, για να είναι αποτελεσματικοί, οι έλεγχοι πρέπει να είναι τακτικοί· ότι δεν πρέπει να υπόκεινται σε περιορισμούς ως προς το αντικείμενο, το στάδιο ή τη στιγμή κατά την οποία πρέπει να διενεργούνται και να λαμβάνουν την πλέον ενδεδειγμένη μορφή για να εξασφαλίζεται η αποτελεσματικότητά τους.

ότι, για να εξασφαλιστεί ότι δεν θα καταστρατηγούνται οι διαδικασίες ελέγχου, είναι αναγκαίο να προβλεφθεί ότι τα κράτη μέλη δεν θα εξαιρούν από το έλεγχο προϊόντα για το λόγο ότι προορίζονται για εξαγωγή εκτός της Κοινότητας·

ότι είναι απαραίτητο να παρασχεθούν στα πρόσωπα που διενεργούν τον έλεγχο οι κατάλληλες προς τούτο εξουσίες.

ότι, αν και δεν είναι σκόπιμο να αναγνωριστεί στις επιχειρήσεις το δικαίωμα να εναντιώνονται στους ελέγχους, θα πρέπει ωστόσο να διασφαλιστούν τα νόμιμα δικαιώματά τους, και ιδίως το δικαίωμα τήρησης του απόρρητου της παρασκευής και το δικαίωμα άσκησης ενδίκων μέσων·

ότι οι αρχές που είναι υπεύθυνες για τον έλεγχο των τροφίμων μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με τα κράτη μέλη· ότι είναι επομένως σκόπιμο να δημοσιευτεί κατάλογος των αρχών που είναι αρμόδιες στον τομέα αυτόν σε κάθε κράτος μέλος, ο οποίος θα περιέχει και τις περιοχές που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους και τα εργαστήρια που είναι εξουσιοδοτημένα να ενεργούν αναλύσεις στο πλαίσιο των εν λόγω ελέγχων·

ότι οι επίσημοι έλεγχοι πρέπει να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην πρόληψη των παραβάσεων της νομοθεσίας τροφίμων· ότι, προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να προγραμματίζονται σε συνάρτηση με κατάλληλα κριτήρια·

ότι, καίτοι στα κράτη μέλη εμπίπτει κατά πρώτο λόγο να θεσπίζουν τα δικά τους προγράμματα ελέγχου, είναι αναγκαίο εν όψει της ολοκλήρωσης και της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς να διαθέτουν ομοίως προγράμματα συντονισμένα σε κοινοτικό επίπεδο·

ότι η ταυτόχρονη εκτέλεση προγραμμάτων εθνικών και κοινοτικών θα επιτρέψει να αποκτηθεί εμπειρία που στη

(1) ΕΕ αριθ. C 20 της 27. 1. 1987, σ. 6 και ΕΕ αριθ. C 88 της 5. 4. 1987, σ. 14 και ΕΕ αριθ. C 131 της 27. 5. 1989, σ. 6.

(2) ΕΕ αριθ. C 345 της 21. 12. 1987, σ. 80 και ΕΕ αριθ. C 120 της 16. 5. 1988.

(3) ΕΕ αριθ. C 347 της 22. 12. 1987, σ. 1.

σημερινή φάση ελλείπει σε μεγάλο βαθμό· ότι, με βάση αυτή την εμπειρία, ενδεχομένως θα αποδειχθεί αναγκαία μια αναθεώρηση της παρούσας οδηγίας, προκειμένου να τελειοποιηθεί το σύστημα που εισάγει·

ότι πρέπει να αφεθεί στα κράτη μέλη κάποιος βαθμός ελευθερίας όσον αφορά τις τεχνικές λεπτομέρειες διενέργειας των ελέγχων ώστε να μην ανασκευαστούν τα συστήματα που έχουν δοκιμαστεί και που είναι προσαρμοσμένα στις ιδιαίτερες συνθήκες του κάθε κράτους μέλους,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

1. Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τις γενικές αρχές που διέπουν τη διενέργεια του επίσημου ελέγχου των τροφίμων.

2. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ως «επίσημος έλεγχος των τροφίμων» καλούμενος στο εξής «έλεγχος» νοείται ο έλεγχος που διενεργούν οι αρμόδιες αρχές προκειμένου να εξακριβωθεί κατά πόσον:

— τα τρόφιμα,

— τα πρόσθετα τροφίμων, οι βιταμίνες, τα ανόργανα άλατα, τα ιχνοστοιχεία και τα άλλα πρόσθετα που προορίζονται να πωληθούν ως έχουν,

— τα υλικά και αντικείμενα που έρχονται σε επαφή με τα τρόφιμα,

συμφωνούν με τις διατάξεις για την πρόληψη των κινδύνων για τη δημόσια υγεία, για την εξασφάλιση της θεμιτής φύσης των εμπορικών συναλλαγών ή για την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και με τις διατάξεις που έχουν ως αντικείμενο την ενημέρωσή τους.

3. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των διατάξεων που θεσπίζονται στα πλαίσια ειδικότερων κοινοτικών ρυθμίσεων.

4. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στους μετρολογικούς ελέγχους.

Άρθρο 2

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε ο έλεγχος να διενεργείται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα προϊόντα που αποστέλλονται σε άλλο κράτος μέλος να ελέγχονται με την ίδια επιμέλεια όπως και τα προϊόντα που διατίθενται στο εμπόριο στο έδαφός τους.

Άρθρο 3

Τα κράτη μέλη δεν εξαιρούν από τον προσήκοντα έλεγχο προϊόντα για το λόγο ότι προορίζονται να εξαχθούν εκτός της Κοινότητας.

Άρθρο 4

1. Ο έλεγχος διενεργείται:

α) σε τακτικά διαστήματα·

β) και σε περίπτωση που υπάρχουν υπόνοιες ότι τα προϊόντα δεν πληρούν τις ισχύουσες διατάξεις.

2. Ο έλεγχος ενεργείται τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο.

3. Ο έλεγχος εκτείνεται σε όλα τα στάδιο της παραγωγής, της παρασκευής, της εισαγωγής στην Κοινότητα, της επεξεργασίας, της αποθήκευσης, της μεταφοράς, της διανομής και της εμπορίας.

4. Ο έλεγχος διενεργείται κατά κανόνα χωρίς προειδοποίηση.

5. Η αρμόδια αρχή οφείλει σε κάθε περίπτωση να επιλέγει μεταξύ των σταδίων που απαριθμούνται στην παράγραφο 3 το στάδιο ή τα στάδια που θεωρεί ως τα πλέον κατάλληλα για την προβλεπόμενη έρευνα.

Άρθρο 5

Ο έλεγχος συνίσταται σε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες πράξεις, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 6 ως 9 και σε συνάρτηση με την προβλεπόμενη έρευνα:

1. επιθεώρηση,

2. δειγματοληψία και ανάλυση,

3. έλεγχο της υγιεινής του προσωπικού,

4. εξέταση του έγγραφου υλικού,

5. εξέταση των μεθόδων ελέγχου που τυχόν εφαρμόζει η επιχείρηση και των αποτελεσμάτων αυτών των μεθόδων.

Άρθρο 6

1. Στην επιθεώρηση υποβάλλονται:

α) η κατάσταση των γηπέδων, των αποθηκών, των γραφείων, των εγκαταστάσεων και των γύρω χώρων καθώς και των μεταφορικών μέσων, εξοπλισμών και εργαλείων, και η χρήση που τους γίνεται στα διάφορα στάδια ελέγχου που απαριθμούνται στο άρθρο 4 παράγραφος 3·

β) οι πρώτες ύλες, τα συστατικά, τα πρόσθετα και βοηθητικά τεχνολογικά ή άλλα προϊόντα που χρησιμοποιούνται στην παρασκευή ή παραγωγή των τροφίμων·

γ) τα ημικατεργασμένα προϊόντα·

δ) τα τελικά προϊόντα·

ε) τα υλικά και αντικείμενα που προορίζονται να έρθουν σε επαφή με τα τρόφιμα·

στ) τα υλικά και οι μέθοδοι καθαρισμού και συντήρησης και τα εντομοκτόνα·

ζ) οι χρησιμοποιούμενες μέθοδοι παρασκευής ή επεξεργασίας των τροφίμων·

η) η επισήμανση και η παρουσίαση των τροφίμων·

θ) τα μέσα διατήρησης.

2. Οι πράξεις που αναφέρει η παράγραφος 1 μπορούν να συμπληρώνονται εν ανάγκη με:

— ακρόαση του υπεύθυνου της επιχείρησης στην οποία διεξάγεται η επιθεώρηση, καθώς και των προσώπων που εργάζονται για λογαριασμό της επιχείρησης αυτής,

— σημείωση των τιμών που έχουν καταγράψει τα όργανα μέτρησης που χρησιμοποιεί η επιχείρηση,

— ελέγχους, τους οποίους και θα διενεργεί με δικά της όργανα η αρμόδια αρχή, επί των μετρήσεων που θα έχουν πραγματοποιηθεί με όργανα μέτρησης της επιχείρησης.

Άρθρο 7

1. Είναι δυνατόν να λαμβάνονται δείγματα των προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχεία β) έως στ) για τη διενέργεια ανάλυσης.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλιστεί για τους υποκείμενους σε έλεγχο το ευεργέτημα μιας ενδεχόμενης αντιπραγματογνωμοσύνης.

2. Οι αναλύσεις ενεργούνται από επίσημα εργαστήρια.

Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να εξουσιοδοτήσουν και άλλα εργαστήρια να ενεργούν αυτές τις αναλύσεις.

Άρθρο 8

Στον έλεγχο της υγιεινής του προσωπικού που προβλέπεται στο άρθρο 5 σημείο 3 υποβάλλονται τα άτομα που, κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους έρχονται σε άμεση ή έμμεση επαφή με τα υλικά και προϊόντα που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχεία β) ως στ).

Σκοπός αυτού του ελέγχου είναι να εξακριβωθεί κατά πόσο πληρούνται οι όροι υγιεινής όσον αφορά την ατομική καθαριότητα και την ενδυμασία. Ο έλεγχος αυτός πραγματοποιείται ανεξάρτητα από τις ιατρικές εξετάσεις.

Άρθρο 9

1. Οι υπάλληλοι στους οποίους έχει ανατεθεί ο έλεγχος μπορούν να λάβουν γνώση του έγγραφου υλικού που κατέχουν τα φυσικά και νομικά πρόσωπα κατά τα διάφορα στάδια που απαριθμούνται στο άρθρο 4 παράγραφος 3.

2. Οι υπάλληλοι στους οποίους έχει ανατεθεί ο έλεγχος μπορούν επίσης να κρατούν αντίγραφα του συνόλου ή μέρους του έγγραφου υλικού που τους υποβάλλεται για εξέταση.

Άρθρο 10

Όταν οι αρμόδιοι για τον έλεγχο υπάλληλοι διαπιστώνουν ή έχουν υποψίες για κάποια αντικανονικότητα, λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα.

Άρθρο 11

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν στους υπαλλήλους στους οποίους έχει ανατεθεί ο έλεγχος το δικαίωμα να προβαίνουν στις πράξεις που προβλέπονται στα άρθρα 6 έως 10.

2. Τα κράτη μέλη ορίζουν ότι τα ενεχόμενα φυσικά ή νομικά πρόσωπα είναι υποχρεωμένα να υποβάλλονται στους ελέγχους που διενεργούνται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία και να βοηθούν τους υπαλλήλους στους οποίους έχει ανατεθεί ο έλεγχος στην άσκηση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 12

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα ώστε τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που αφορά ο έλεγχος να απολαύουν του δικαιώματος να ασκούν ένδικα μέσα κατά των μέτρων που έχουν ληφθεί από την αρμόδια για τη διενέργεια του ελέγχου αρχή.

2. Τα κράτη μέλη ορίζουν ότι οι υπάλληλοι στους οποίους έχει ανατεθεί ο έλεγχος υποχρεούνται να τηρούν το επαγγελματικό απόρρητο.

Άρθρο 13

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή της οδηγίας σε όλα τα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο εντός έτους από την έκδοση της παρούσας οδηγίας έκθεση σχετικά με:

α) τις διατάξεις οι οποίες ισχύουν στα κράτη μέλη όσον αφορά την κατάρτιση των επιθεωρητών·

β) τη δυνατότητα επεξεργασίας κοινοτικών διατάξεων σχετικών με τον καθορισμό της βασικής κατάρτισης και της επιμόρφωσης των επιθεωρητών·

γ) τη δυνατότητα καθορισμού κοινοτικών προτύπων ποιότητας για όλα τα εργαστήρια που συμμετέχουν στους ελέγχους και στις δειγματοληψίες στα πλαίσια της παρούσας οδηγίας·

δ) τη δυνατότητα δημιουργίας υπηρεσίας επιθεώρησης της Κοινότητας, με παράλληλη πρόβλεψη ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ όλων των κέντρων και των προσώπων που ασχολούνται με τους ελέγχους.

Άρθρο 14

1. Η αρμόδια ή οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών καταρτίζουν προγράμματα προβλέψεων που καθορίζουν τη φύση και τη συχνότητα των ελέγχων που πρέπει να διενεργούνται κατά τακτά χρονικά διαστήματα σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο α) επί μια καθορισμένη περίοδο.

2. Κάθε χρόνο, πριν από την 1η Μαΐου, τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή κάθε χρήσιμη πληροφορία σχετικά με την εκτέλεση, κατά τον προηγούμενο χρόνο, των προγραμμάτων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 διευκρινίζοντας:

— τα κριτήρια που ενέπνευσαν την εκπόνηση αυτών των προγραμμάτων,

— τον αριθμό και τη φύση των διενεργηθέντων ελέγχων,

— τον αριθμό και τη φύση των διαπιστωθεισών παραβάσεων.

3. Κάθε χρόνο, πριν από τις 16 Οκτωβρίου και για πρώτη φορά το 1991, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων απευθύνει στα κράτη μέλη, αφού πρώτα ζητήσει τη γνώμη τους στα πλαίσια της μόνιμης επιτροπής τροφίμων, σύσταση σχετικά με ένα συντονισμένο πρόγραμμα ελέγχων για το επόμενο έτος. Η σύσταση αυτή μπορεί να αναπροσαρμοστεί αργότερα, ανάλογα με τις ανάγκες που θα προκύψουν κατά την εκτέλεση του συντονισμένου προγράμματος.

Το συντονισμένο πρόγραμμα αναφέρει ειδικότερα τα κριτήρια που θα πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά προτεραιότητα για την εκτέλεσή του.

Οι πληροφορίες που προβλέπονται στην παράγραφο 2, περιέχουν ξεχωριστό και ειδικό κεφάλαιο για την εκτέλεση του συντονισμένου προγράμματος.

4. Μετά πάροδο πέντε ετών από την κοινοποίηση της παρούσας οδηγίας η Επιτροπή διαβιβάζει στο Συμβούλιο έκθεση για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου συνοδευομένη ενδεχομένως από τις ενδεικνυόμενες προτάσεις.

Άρθρο 15

Κάθε κράτος μέλος γνωστοποιεί στην Επιτροπή:

— την ή τις αρμόδιες κατά τόπον και καθ' ύλην αρχές,

— το ή τα επίσημα ή εξουσιοδοτημένα από τις αρμόδιες αρχές εργαστήρια στα οποία έχει ανατεθεί η διενέργεια αναλύσεων στα πλαίσια του ελέγχου.

Οι κατάλογοι αυτοί δημοσιεύονται στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, σειρά C.

Άρθρο 16

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν και δημοσιεύουν, το αργότερο δώδεκα μήνες μετά την κοινοποίηση της παρούσας οδηγίας [1], τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία το αργότερο είκοσι τέσσερις μήνες από την κοινοποίησή της. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Άρθρο 17

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Λουξεμβούργο, 14 Ιουνίου 1989.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

P. SOLBES

[1] Η παρούσα οδηγία κοινοποιήθηκε στα κράτη μέλη στις 20 Ιουνίου 1989.